

Excel vs Power BI

Hvornår er Excel nok?

Et mikrokursus i værktøjsvalg - fra mavefornemmelse til beslutningsgrundlag

Introduktion

Du sidder med en ny dataopgave. Skal du løse den i Excel eller skifte til Power BI? Det er et af de mest stillede spørgsmål i moderne dataarbejde - og det forkerte svar koster tid hele vejen ned ad linjen.

Dette mikrokursus giver dig et **beslutningsgrundlag** - ikke en feature-liste. Du går herfra med fire spørgsmål, fem dimensioner og et beslutningstræ, du kan bruge på din næste konkrete opgave.

Kurset er destilleret fra IDA-webinaret 'Excel vs Power BI - hvornår er Excel nok?' afholdt af Tue Hellstern. 90 minutters webinar kogt ned til 20 minutters fokuseret selvstudie.

Modul 1 - To værktøjer, to formål

Den hyppigste fejlpræmis

Den hyppigste fejlpræmis i diskussionen om Excel og Power BI er, at de er **konkurrenter**. De er ikke. De er to forskellige produkter, bygget til to forskellige formål, der tilfældigvis begge kan vise dig en pivot-tabel.

Excel = personlig produktivitet

Excel er bygget op omkring **regnearket** som centrum. Du downloader data, analyserer dem, gemmer dem som en rapport, og sender filen videre.

- Du downloader data, analyserer, gemmer som rapport
- Én fil = én sandhed på dét tidspunkt
- Hvert ark, hver kollega - sin egen kopi

"Send mig den nyeste version af filen"

Power BI = delt analytisk infrastruktur

Power BI er bygget op omkring **datamodellen** som centrum. Du definerer kilderne én gang, modellen genberegner sig selv, og brugerne åbner en publiceret rapport.

- Datamodel + visning der genberegner sig selv
- Én publiceret rapport = én sandhed der opdateres
- 30 brugere ser samme tal, samtidigt

"Åbn rapporten - den er allerede opdateret"

Side om side

	Excel	Power BI
Skabt til	Personlig produktivitet	Delt analytisk infrastruktur
Bygget på	Regneark	Datamodel
Output	Et dokument	En publiceret rapport
Genberegning	Når du åbner filen	Automatisk, planlagt
Distribution	Send en fil	Publicér én gang
Sandhed	Hver kopi sin egen	Én version for alle

POINTEN

Excel og Power BI er **ikke konkurrenter**. De er forskellige produkter til forskellige formål. Det er derfor sammenligningen "hvilket er bedst?" altid bliver til "det afhænger af opgaven".

Excel i 2026 er ikke Excel i 2010

Excel har udviklet sig markant. I dag deler Excel og Power BI faktisk **mange af de samme motorer** - og det forplumrer billedet for mange.

Teknologi	Hvad det giver dig
Power Query (M-sprog)	Hent, kobl og rens data fra mange kilder
Power Pivot + Data Model	Relationer mellem tabeller - ikke kun XOPSLAG
DAX	Samme målesprog som Power BI
Dynamic Arrays	Formler der "arbejder" dynamisk
Python i Excel	Pandas, NumPy og ML direkte i celler
Copilot i Excel	AI-assisteret analyse og formelhjælp

Excel er blevet et **analytics-værktøj** - stadig med regnearket som centrum, men med mange af de samme motorer under hjelmen som Power BI.

VIGTIG NUANCE

Selv om motorene er ens, er **konteksten** forskellig. Power Query i Excel er en *bonus*. Power Query i Power BI er *motoren*. Det er ikke det samme værktøj, selv om syntaksen er.

Hvad koster Power BI?

Excel kommer typisk med din Microsoft 365-licens. Power BI har sin egen prisstruktur:

Plan	Hvad du får	Pris (ca./md)
Power BI Desktop	Bygge rapporter lokalt (Windows-only)	Gratis
Power BI Pro	Publicere + dele rapporter i organisationen	~75 kr/bruger
Premium per User	Større datamodeller, AI-features	~150 kr/bruger
Premium kapacitet	Hele organisationen, dedikeret hardware	Fra ~30.000 kr

- Du kan **bygge alt** med Desktop - gratis
- **Pro** er først nødvendigt, når du skal *dele* rapporter med kollegaer
- En lille afdeling med 5 brugere koster typisk ~375 kr/md i alt

Priser justeres løbende - tjek altid aktuelle satser hos Microsoft.

Modul 2 - Tre typiske scenarier

For at gøre den abstrakte diskussion konkret, ser vi på tre typiske scenarier. Mens du læser, så tænk på: *hvilket af de tre ligner mest mit eget arbejde lige nu?*

Scenarie A - Excel er rigeligt

Du har lige fået en CSV-fil med 10.000 målinger fra en test-kørsel. Du skal hurtigt finde middelværdien pr. maskine og lave et lille notat til din kollega.

Egenskab	Status
Brugere	1 person (dig)
Datavolumen	~10.000 rækker
Refresh	Aldrig - engangsanalyse
Deling	Du sender en PDF eller en mail
Tidshorisont	Færdig i dag

KONKLUSION

Excel passer perfekt. Power BI ville være overkill - du bruger længere tid på at sætte op end på selve analysen.

Scenarie B - Excel rammer en mur

Du har en månedlig produktionsrapport. Hver måned skal nye data ind. Pivots knækker, når kollegaer rører ved dem. Filen er nu 50 MB, åbner langsomt, og du bruger en time hver måned bare på at opdatere den.

Egenskab	Status
Brugere	5-10 personer
Datavolumen	Vokser med tiden
Refresh	Manuelt hver måned, vedligeholdes af én
Deling	Du sender filen rundt - flere versioner i omløb
Tidshorisont	Permanent, gentagende proces

KONKLUSION

Peger mod Power BI - eller mod en bedre proces i Excel. Du har bevæget dig fra *analyse* til *proces*. Excel er ikke bygget til processer, der lever videre.

Scenarie C - Power BI er klart bedre

Et dashboard for 8 produktionslinjer. Opdateres dagligt fra databaser og sensorer. Skal kunne ses af 30 personer. Skal kunne filtreres efter linje, dato og fejltype.

Egenskab	Status
Brugere	30+
Datavolumen	Millioner af rækker
Refresh	Automatisk, dagligt
Deling	Publiceret rapport med rolle-baseret adgang
Tidshorisont	Løbende, kritisk infrastruktur

KONKLUSION

Excel ville ikke kunne følge med. Det er ikke en Excel-opgave. Datamængden, antallet af brugere og kravet om automatisk refresh peger alle samme vej.

Modul 3 - Fem dimensioner

For at vælge rigtigt skal du have fem dimensioner i bagehovedet. Det er her virkeligheden presser Excel - og det er her Power BI gør noget anderledes.

1. Datamængde

	Excel	Power BI
Maks. rækker	~1 mio. pr. ark	Hundredevis af millioner
Lagring	Cellebaseret	Kolonnar (komprimeret)
Praksis	Bliver langsom over 100k	Komfortabel ved millioner
Komprimering	Lille	Op til 10x mindre filer

TOMMELFINGERREGEL

Under **100k rækker** = Excel er fint. Over **1 mio. rækker** = Power BI klart bedre. Imellem = afhænger af, hvad du gør med dem.

2. Datakilder

Excel	Power BI
Én CSV indlæst manuelt	Flere koblede kilder samtidigt
Manuel refresh	Refresh-plan, automatisk
Power Query er en bonus	Power Query er motoren
Stopper når Excel lukkes	Kører videre i baggrunden

3. Modellering

Excel	Power BI
Formler ved siden af data	Relationer mellem tabeller
XOPSLAG for at koble data	Datamodellen kobler automatisk
Beregninger i celler	Beregninger som DAX-mål
Kopier formel ned i alle rækker	Skriv målingen én gang

Når du bygger en rigtig datamodel i Excel, ender du tit med 'LOOKUP'-jungler. Power BI er bygget omkring datamodellen - Excel er bygget omkring regnearket.

	Excel	Power BI
50.000 rækker x 6 lookups	300.000 formler	0 formler
1,5 mio. rækker x 6 lookups	9 mio. formler	0 formler
Skalering	Vokser med data x kolonner	Konstant

POINTEN

Excels tilgang skalerer med **datavolumen x antal kolonner**. Power BIs tilgang skalerer **slet ikke** - relationen er den samme uanset hvor meget data der er.

4. Vedligeholdelse

Excel	Power BI
Én fil hos én person	Publiceret rapport, central model
Versioner pr. e-mail	Én version - opdateres for alle
Refresh = åbn fil + klik	Refresh = automatisk i baggrunden
Rapport_v3_FINAL_v2.xlsx	Versionshistorik i Service

DEN SKJULTE OMKOSTNING

Vedligeholdelsesomkostningen er ofte den **skjulte faktor** i værktøjsvalget. Hver gang en Excel-fil bliver "den vigtige fil", begynder vedligeholdelsen at fylde mere end selve analysen.

5. Governance og sikkerhed

	Excel	Power BI
Adgangsstyring	Filniveau (filshare, password)	Rolle-baseret pr. rapport
Versionsstyring	Manuel filnavngivning	Versionshistorik i Service
Audit-spor	Sjældent muligt	Aktivitetslog: hvem så hvad, hvornår
Central model	Kopier flere steder	Én datamodel
Certificerede datasæt	Findes ikke	Markeret som certified

Når organisationen begynder at *stole på tallene*, stiger kravene til hvor de kommer fra. Power BI er bygget til netop dét. Excel kan til nød, men det kræver disciplin.

Samlet oversigt - de fem dimensioner

Dimension	Excel passer når...	Power BI passer når...
Datamængde	Under 100k rækker	Over 1M rækker
Datakilder	Én manuel kilde	Flere automatiserede kilder
Modellering	Simpel, formelbaseret	Kompleks med relationer
Vedligeholdelse	Sjælden, ad-hoc	Løbende, automatiseret
Governance	Lokal, intern	Organisatorisk, kritisk

BRUG DET SOM TJEKLISTE

Når du står over for en ny opgave, så løb listen igennem. Hvis 3 ud af 5 dimensioner peger mod Power BI, så skal du som minimum **overveje** skiftet. Hvis 4 ud af 5 peger den vej, så er svaret typisk klart.

Modul 4 - Beslutningstræ og anbefalinger

Nu har du rammeforståelsen. Det her er det operationelle redskab - som du kan bruge næste gang du står med en konkret opgave.

Beslutningskryds

	Excel	Power BI
Datamængde	Under 100k rækker	Over 1M rækker
Brugere	1-2 personer	5+ personer
Refresh	Manuel, ad-hoc	Automatisk, dagligt+
Sharing	Send fil	Publiceret rapport
Modellering	Simpel	Kompleks (relationer)

TOMMELFINGERREGEL

Hvis **to eller flere** rækker peger mod Power BI for din opgave - så overvej skiftet.

Fire spørgsmål du skal stille dig selv

Når du er i tvivl, så besvar disse fire spørgsmål. Hvis svarene trækker entydigt i én retning, har du dit svar.

1. Er det en *analyse* eller en *proces*?

Analyse: noget der laves én gang. Proces: noget der gentages med nye data.

2. Hvor mange skal kunne bruge resultatet?

Én person versus en hel afdeling er forskellige opgaver.

3. Hvor ofte skal det opdateres?

Aldrig versus dagligt versus i realtid - det kalder på forskellige værktøjer.

4. Hvor stort bliver datasættet om 12 måneder?

Det er ofte vækstkurven der vælter Excel, ikke nutidens størrelse.

DE FIRE SPØRGSMÅL AFGØR DE FLESTE VALG

Hvis du kan svare ærligt på dem, behøver du sjældent læse listen ovenfor igen.

Tre anbefalinger

1. Start altid i Excel, når det er muligt

Excel er hurtigere, billigere og giver kortere vej til indsigt. Hvis du kan løse opgaven i Excel uden ekstraarbejde - så gør det. Mange organisationer starter i Power BI for tidligt, før de har styr på data.

2. Skift til Power BI når mindst to af disse er sande

- Flere brugere skal bruge samme resultat
- Det skal opdateres gentagende
- Datasættet vokser markant

Det er **kombinationen**, der gør forskellen. Én af dem alene er sjældent nok.

3. Bland ikke værktøjerne uden grund

Hvis alle eksporterer til Power BI til Excel for at lave deres rigtige analyse, så er Power BI-modellen måske ikke færdig endnu.

Eksport fra Power BI til Excel kan være helt legitimt - men hvis det er reglen frem for undtagelsen, er der noget galt i flowet.

Sidste pointe

Det handler **ikke** om, hvilket værktøj du kan.

Det handler om, hvilket værktøj der løser opgaven med **mindst friktion på lang sigt**.

Mange organisationer implementerer BI før de har styr på data. Det er sjældent værktøjsvalget der løser et data-problem. Det er beslutningen.

Det næste skridt - i din egen hverdag

Tag en konkret opgave fra din egen hverdag - én du har lavet for nylig - og køр den igennem:

1. Hvilket scenarie ligner det mest? (A, B eller C fra modul 2)
2. Hvilket værktøj brugte du faktisk?
3. Pas dimensionerne fra modul 3 på den. Hvor mange peger mod hvad?
4. Følg beslutningskrydset ovenfor. Hvad ender det med?

Forskellen mellem dit faktiske valg og det "beslutningstræet siger" er ofte en god indikator for, hvor du kan optimere fremover.

--

[Office 365 Eksperten](https://office365eksperten.dk) - office365eksperten.dk